

Stillingsplan 2017-2021 IMV: Kommentarer og forslag til endringer

De klassiske musikkmiljøene ved IMV vil med dette melde inn behov som vi ber instituttstyret ta i betraktning ved den forestående revideringen av gjeldende stillingsplan. Som kollegiet ble informert om i mail 29.05.18, er bakgrunnen for den planlagte revideringen at situasjonen ved IMV har endret seg en god del i løpet av de siste årene, også siden gjeldende versjon ble vedtatt. Endringene har medført at mens noen miljøer ved IMV har blitt vesentlig styrket (populærmusikk- og kognisjonsmiljøene har fått tilslag på henholdsvis to faste og to delte vitenskapelige stillinger, samt en rekke prestisjefylte prosjekter med et ytterligere stort tilfang av nye stillinger), står de klassiske musikkmiljøene i dag, og ikke minst fremover, vesentlig svakere enn forutsatt i stillingsplanen. Dette kommer bl.a. av Ståle Wikshålands plutselige bortgang og av styrets anbefaling om å trekke tilbake førsteamanuensisstillingen i Music of the Nordic Regions, for å kunne kunngjøre denne stillingen på nytt når revidert stillingsplan foreligger. I tillegg kommer to forestående aldersavganger innen de klassiske musikkmiljøene ved IMV; Asbjørn Eriksen som spiller en nøkkelrolle for musikkhistorie- og musikkanalyseundervisningen, og Anne Eline Riisnæs som spiller en nøkkelrolle innen klassisk klaverundervisning, akkompagnement, kammermusikk og interpretasjon, og som har ansvar for huskonsertene. Riisnæs har informert om at hun planlegger å gå av med pensjon før 2021, sannsynligvis allerede i 2019 – altså haster det med å tenke på en mulig etterfølger til å ta ansvar for klassisk musikkutøvelse ved IMV.

IMVs usedvanlig store faglige bredde og genremangfold har vært trukket frem blant hovedårsakene til instituttets sterke posisjon som forsknings- og studiemiljø i musikkvitenskap i Norden; men etter flere tiår med økende mangfold i form av voksende forsknings- og studiemiljøer innen populærmusikk- og kognisjonsforskning ved siden av miljøene for klassisk musikkhistorie og -utøvelse, har vi i de senere år sett en tendens i motsatt retning, idet de klassiske musikkmiljøene ved IMV har blitt en stadig mindre minoritet. Vi betrakter mangfoldet som et gode og har altså ingen intensjoner om å sette forskningsmiljøer og genre opp mot hverandre, ikke minst i lys av de mange fruktbare tverrfaglige og genreoverskridende prosjektene som har vokst frem på tvers av de tradisjonelle forskningsgruppene ved IMV i de senere årene. Imidlertid vil vi benytte revideringen av stillingsplanen som en anledning til å minne om at et livskraftig klassisk miljø er viktig for instituttet som helhet – for kunstmusikkhistorie er en viktig forutsetning for forståelsen av nyere musikkformer, og det er ikke Nordens største musikkvitenskapelige institusjon verdig å tilby musikkhistorieundervisning uten forelesere med spesialkompetanse innen barokken, wienerklassisismen og norsk nasjonalromantikk; for å nevne bare noen få eksempler på perioder som trenger styrket undervisningskompetanse ved IMV i løpet av kommende stillingsperiode.

Parallelt med nedgangen i antall klassisk orienterte musikkforskere og -undervisere ved IMV har det i de senere årene vært stadig lavere søkertall blant klassisk orienterte studenter, til tross for at klassisk musikk lever i beste velgående ved landets mange musikkskoler og musikklinjer; ikke minst blant jentene, som har vært sterkest representert blant de klassisk orienterte studentene ved IMV, og som er en annen minoritet som ser ut til å ha nådd under kritisk masse blant studentene. Det er i dag såvidt få jenter, som klassisk orienterte studenter, blant bachelorstudentene ved IMV

at dette i seg selv virker avskrekkende på potensielle søkere blant jenter og klassisk orienterte musikkstudenter i fremtidige kull – musikkstudenter uansett bakgrunn trenger et miljø av likesinnede, fellesarenaer for musikkutøvelse og kompetente medstudenter i relevante samspillgrupper om IMV skal fremstå som et attraktivt lærested å søke seg til. Og det er dessverre ikke bare lave søkertall, men i tillegg et stort *fracfall* blant de få klassisk orienterte studentene som begynner ved IMV, noe som i følge Bjørnar Utne-Reitan, tidligere student ved IMV, også henger sammen med musikkhistorieundervisningen:

Min faglige bakgrunn er en bachelorgrad i musikkvitenskap fra Universitetet i Oslo. Her fikk vi skarve 20 studiepoeng i musikkhistorie. Dette ble unnagjort på ett semester med forbausende få forelesninger. Denne gjennomgangen av musikkhistorien var av mer generell art enn den jeg fikk på musikklinja. I senere tid har jeg sett meg nødt til å lese meg opp til det som tidligere var grunnleggende historisk kunnskap for enhver som hadde studert musikkvitenskap. For hvis jeg skal kunne reflektere rundt musikkhistorien, må jeg først kjenne dens tradisjonsrike narrative strukturer godt. Først når jeg gjør det, kan jeg være med på å nøste dem opp og gå den kritisk i sømmene. (<http://www.ballade.no/sak/har-teorifagene-utspilt-sin-rolle-i-klassisk-musikkutdanning/>)

Hvis det overordnede målet fra IMVs strategiplan for 2011-2020 om at IMV skal “framstå som det mest attraktive lærestedet i musikkvitenskap i Norden og som en aktiv og tydelig leverandør av kunnskaper og kompetanse til miljøer i musikkfeltet og andre relevante samfunnsaktører” også skal gjelde for den klassiske musikkens vedkommende, er det etter vårt syn av vesentlig betydning at de akutte undervisningsbehovene innen kunstmusikkhistorie og -utøvelse gis høy prioritet i revidert stillingsplan. Dette vil også være i tråd med sentrale føringer som Studiekvalitetsmeldingen, som taler for at undervisning i kommende periode skal gis høyere prioritet enn i nåværende periode, når man har hatt et så sterkt fokus på forskningsstyrke og -kvalitet at det til en viss grad har gått utover det like nødvendige fokuset på studiekvalitet ved landets universiteter og høyskoler.

Det er også viktig å ta i betraktning at den store nedgangen i søkertall blant klassiske musikkstudenter til IMV, som har vært en viktig ressursgruppe både blant studentene og forskerrekruertene som skal bringe musikkforskningen videre, har store negative økonomiske ringvirkninger i form av tapt studiepoengproduksjon, og senere tapt stipendiattilstrømming. Det er åpenbart viktig for IMVs økonomi å prioritere nyansettelser som vil kunne bidra til instituttets sterke tradisjon for ekstern finansiering, men vi må heller ikke glemme at studiepoengproduksjon er et annet viktig grunnlag for økonomien som har lett for å bli underfokusert i stillingsplanene.

Vi vil nå ta utgangspunkt i kriteriene som er anført for prioritering av fremtidige ansettelser ved IMV:

1. Forskningsstyrke og -kvalitet (hentet fra gjeldende stillingsplan):

HF har et uttalt mål om å styrke allerede sterke forskningsmiljøer, og dette har også blitt gjort ved IMV gjennom tilsetninger i to faste stillinger i populærmusikkstudier, samt to delte stillinger i kognitiv musikkvitenskap de siste årene.

Det kan argumenteres for at selv om det klassiske musikkforskningsmiljøet ikke har vært tilgodesett med nyansettelser med det formål å styrke allerede sterke forskningsmiljøer, har dette miljøet – slik det også går frem i gjeldende stillingsplan – klart å

vise til økt prosjektsøking og publikasjonsnivå (bl.a. flere nivå 2-monografier og en rekke øvrige nivå 2- og 1-publikasjoner de siste årene). Dette ventes å ta seg ytterligere opp i kommende periode når Catherine Anne Bradley begynner ved IMV etter endt tid som EURIAS Fellow. (Bradley har hatt en rekke nivå 2-publikasjoner de siste årene, i tillegg til en nivå 2-monografi som blir publisert i løpet av høsten). Også Nanette Nielsens og Erling Gulbrandsens 30% frikjøp fra forsknings- og undervisningsaktiviteter ved IMV for å delta i RITMO, kan gi forventning om økt publiseringsaktivitet i kommende periode.

Hvis man skal legge gjeldende stillingsplans vektlegging av at det nå er “viktigere å vurdere faglig potensial og mulighet for oppfølging av de ulike strategiske planene”, samt potensial for tverrfaglig prosjektilgang til grunn, kan man argumentere for at det er gode grunner til fortsatt å prioritere en musikkhistoriestilling som kan knyttes opp mot UiO:Norden, slik tanken var da det musikkhistoriemiljøet høsten 2016 tok initiativ til opprettelsen av en førsteamanuensisstilling i nordisk musikkhistorie (som i utlysningsteksten ble gjort genre- og metodeuavhengig) for å imøtekomme instituttledelsens ønske om stillinger som var strategisk rettet mot de tverrfaglige UiO-satsningene.

I gjeldende stillingsplan ble det forutsatt at førsteamanuensisstillingen i nordisk musikk ville bli besatt i løpet av 2018, og nordisk musikkhistorie blir ikke nevnt blant udekte forsknings- og undervisningsbehov ved IMV, men andre av behovene som vi har påpekt blir nevnt eksplisitt:

På musikkhistoriefeltet vil frikjøpene til Nielsen og Gulbrandsen kreve at både forsknings- og undervisningskapasiteten på feltet økes. Wikshåland gikk uventet bort tidlig i 2017 og etterlater seg et tomrom i musikkhistorie- og estetikkfeltet.

2. Undervisnings- og veiledningsbehov:

De økte undervisningsbehovene innen musikkhistorie, -estetikk og -filosofi som følge av Wikshålands bortgang, Nielsens og Gulbrandsens frikjøp og Eriksens snarlige avgang vil kunne avhjelpes noe av Catherine Anne Bradley når hun tiltrer høsten 2018; imidlertid dekker ikke hennes primære forskningsfelt, middelaldermusikk, noen av områdene hvor det vil være størst undervisningsbehov fremover – heller ikke innen kunstmusikkhistorie, som fortsatt vil mangle undervisere med spesialkompetanse innen helt sentrale perioder som barokken, wienerklassisismen og nasjonalromantikken. Dessuten vil det økte undervisnings- og veiledningsbehovet innen nordisk kunstmusikkhistorie som følge av den nyopprettede masterstudieretningen Nordic Music, fortsatt stå udekket hvis ikke nordisk musikkhistorie tilgodesees i revidert stillingsplan.

Når det gjelder de klassiske utøvende emnene, blir situasjonen enda mer prekær når Anne Eline Riisnæs går av med pensjon, som nevnt i gjeldende stillingsplan:

Instituttets eneste fastvitenskaplig ansatte innen utøving vil gå av rett utenfor stillingsplanens utløp, så det vil være viktig å rekruttere en ny person som kan håndtere utøvendefeltet i hele sin bredde også i fremtiden. For å styrke kontakten mellom de praktiske og teoretiske disiplinene vil det her være aktuelt å rekruttere en førsteamanuensis med både kunstnerisk og vitenskapelig

kompetanse: En person som både er aktiv utøver og forsker, og som har vitenskapelig doktorgrad. Denne kombinasjonen har blitt mer vanlig de siste årene, både i Norge og internasjonalt, så det er mulig å sikre et tilfredsstillende antall søkere til en slik stilling. Det kan også argumenteres for at en slik stilling kan innrettes mot musikkhistorie og estetikk, og adressere behovet for mer kapasitet i etterkant av en kollegas bortgang på feltet, og av behovet som vil oppstå etter frikjøpene i RITMO. En slik stilling vil representere et viktig strategisk grep for å styrke utdanningen ved IMV og være i tråd med signalene i Studiekvalitetsmeldingen og Humaniorameldingen.

Vi vil argumentere for at det er desidert størst behov for en klassisk utøver, helst en pianist som Riisnæs, som også har spilt en viktig rolle som akkompagnatør for studentene, da IMV allerede har to fast ansatte jazzutøvere, Eckhard Baur og Even Kruse Skatrud som underviser både i satslære, samspill og har enkeltelever. Sverre Erik Henriksen har dessuten utøvererfaring på produksjonssiden innen populærmusikk, mens kunstmusikk vil stå helt uten fast ansatte på utøvendeemnene hvis ikke Riisnæs' etterfølger er en klassisk utøver. En stilling viet en høyt profilert klassisk utøver ville evt. kunne suppleres med 2-3 10-20% faste ansettelser for utøvere uavhengig av genre, som kunne gi noen av instituttets mangeårige, faste timelærere mulighet til faste ansettelser, slik fagforeningene lenge har etterspurt (jf. profileringen av Roger Arntzen, mangeårig timelærer ved IMV i artikkelen om midlertidighet i MFO-organet [musikkultur.no](https://musikkultur.no/nyheter/larer-med-utlopsdato-6.337.523646.4436d01e38) i vår, <https://musikkultur.no/nyheter/larer-med-utlopsdato-6.337.523646.4436d01e38>)

3. Samfunnsbehov:

IMV har vært og bør fortsatt være en viktig kunnskapsformidler innen kunstmusikk, både gjennom formidling gjort av instituttets ansatte selv og gjennom utdanning av musikkklærere og -journalister. Mediene kontakter ofte IMV for intervjuer og uttalelser om kunstmusikk, og det finnes i dag ingen ekspert innen sentrale perioder som barokken og wienerklassisismen, som mediene ofte etterspør. Dette er enda mer kritikkverdig med tanke på de mange av IMVs studenter som går ut i skoleverket og underviser i musikkhistorie ved landets mange musikklinjer, som til nå har stått for en vesentlig andel av studentrekrutteringen ved IMV. Faget Musikk i perspektiv (MIP) går over to år på musikklinja med tils. hele 280 årstimer (60-minutters enheter) med undervisning, og går langt mer detaljert til verks i europeisk kunstmusikkhistorie enn musikkhistorieundervisningen på IMVs bachelorprogram. Dette er i seg selv svært kritikkverdig, i og med at det store flertallet av IMVs studenter har gått musikklinja, og fortjener følelig å gå mer i dybden når de begynner å studere – ikke å få en mer overflatisk musikkhistorieundervisning enn på musikklinja. (Hensikten med studier er som kjent å *utdype* kjennskapet til faget man studerer.) De mange IMV-studentene som skal bli lærere og undervise i MIP, trenger et studietilbud som går mer både i bredden og dybden i kunstmusikkhistorie enn dagens studietilbud (jf. Bjørnar Utne-Reitans kritikk av bachelorstudiet ved IMV i ballade.no). Dette vil kunne avhjelpes delvis gjennom flere valgfrie emner; imidlertid har IMV som nevnt et udekket behov for forsknings- og undervisningskompetanse i sentrale områder som barokken, wienerklassisismen og nasjonalromantikken.

I tillegg er det av stor betydning for skoleverket, som i dag vektlegger musisering langt sterkere enn tidligere, at det finnes musikkklærere med grunnleggende utøverferdigheter ikke bare innen populærmusikk og jazz, men også innen klassisk musikk.

Å styrke både den klassiske musikkhistorieundervisningen og de klassiske utøvende emnene i forbindelse med revideringen av stillingsplanen, ville derved imøtekomme signaler fra Kunnskapsdepartementets Studiekvalitetsmelding om å legge større vekt på arbeidsrelevans i undervisningen. Som nevnt er dette viktig ikke bare for å følge opp politiske føringer og møte samfunnsbehov, men også av hensyn til IMVs økonomi; for hvis ikke IMV kan tilby musikkhistorieundervisning som oppleves som relevant for de store gruppene av studenter som skal ut i læreverket og mediene, risikerer IMV å lide store økonomiske tap p.g.a. sviktende studentrekruttering, som vi allerede ser klare tegn til blant de klassisk orienterte studentene.

Forslag til høyt prioriterte stillinger i revidert stillingsplan

For nå å konkludere, vil vi argumentere for at både gjeldende stillingsplan, IMVs strategiplan for 2011-2020, den strategiske satsningen UiO:Norden, politiske signaler som Studiekvalitets- og Humaniorameldingen, den nye Nordic Music masterstudieretningen, bortfall/frikjøp av sentrale nøkkelpersoner som Wikshåland, Gulbrandsen, Nielsen, Eriksen og Riisnæs i løpet av inneværende stillingsperiode, og ikke minst den sviktende rekrutteringen av klassisk orienterte studenter i de senere år, gir grunnlag for å gi høy prioritet til å møte de udekkede behovene innen både europeisk og nordisk kunstmusikkhistorie og utøvendeemner i revidert stillingsplan. Det syntes også å være bred enighet i kollegiet på instituttseminaret i juni 2018 om at det var viktig å legge til rette for økt rekruttering av musikkstudenter med klassisk bakgrunn for å beholde det gode mangfoldet ved IMV. Vi ber følgelig om at det i revidert stillingsplan gis høyest mulig prioritet til følgende stillinger:

1. En førsteamanuensisstilling i nordisk kunstmusikk

som i utlysningsteksten legger større vekt på undervisningskompetanse enn i forrige utlysning (for å følge opp stillingen i nordisk musikk som ble opprettet på initiativ fra det norske musikkhistoriemiljøet ved IMV, og som hadde førsteprioritet i gjeldende stillingsplan; men som ble trukket i vår, med styrets anbefaling om at den skulle kunngjøres på ny når revidert stillingsplan foreligger). Gjeldende stillingsplan viser til Studiekvalitetsmeldingens signaler om økt prioritering av undervisningsbehov fremover og hovedbudskap om at “undervisning må belønnes i større grad og bidra til å fremme akademiske karrierer”, som gir grunnlag for å gjøre bred undervisningskompetanse mer meriterende enn det ble gjort i forrige utlysning. En justering av utlysningsteksten med en større vektlegging av undervisningskompetanse, vil følgelig gjøre stillingen mer i tråd både med IMVs behov og politiske signaler. Samtidig vil en slik utlysning også kunne fange opp søkere som kan undervise både i musikkhistorie, -analyse og -teori og følgelig bidra til å styrke også musikklab-gruppen, i tråd med gjeldende stillingsplans vektlegging av at det er strategisk lurt å tenke på tvers av eksisterende faggrenser ved fremtidige utlysninger.

2. En stilling viet en høyt profilert utøver av klassisk musikk (helst pianist)

for å dekke undervisningsbehovet innen klassisk musikkutøvelse og gjøre det mer attraktivt for klassisk orienterte musikkstudenter å søke seg til IMV. Her kunne man tenke seg ulike løsninger – enten en høyt profilert utøver (helst pianist) med doktorgrad i en 100% førsteamanuensisstilling som også forventes å undervise noe i kunst-

musikkhistorie (og evt. estetikk i tillegg, hvis søkeren har nødvendig kompetanse), eller en høyt profilert utøver (helst pianist) i en 50% lektorstilling uten krav til doktorgrad, supplert med 2-3 10-20% faste ansettelse for utøvere uavhengig av genre (som samtidig ville imøtekomme fagforeningenes ønsker om å begrense bruken av midlertidige stillinger).

3. En førsteamanuensisstilling i europeisk kunstmusikk fra perioden 1600-1900 som vil kunne tilføre IMV høyst tiltrengt kompetanse til å kunne fremme forskning, undervisning og formidling av høy kvalitet og relevans også innenfor de aller mest sentrale periodene i europeisk kunstmusikkhistorie, i tråd med de overordnede målene uttrykt i IMVs strategiplan for 2011-2020:

Innen 2020 skal instituttet styrke sin posisjon som forskningsmiljø i en internasjonal kontekst. I løpet av samme periode skal IMV framstå som det mest attraktive lærestedet i musikkvitenskap i Norden og som en aktiv og tydelig leverandør av kunnskaper og kompetanse til miljøer i musikkfeltet og andre relevante samfunnsaktører. Dette skal skje ved at den samlede disponeringen av ressurser fremmer forskning, undervisning og formidling av høy kvalitet og relevans.

Med vennlig hilsen

Hallgerd Aksnes, Bjørn Morten Christophersen, Øyvind Dybsand, Asbjørn Ø. Eriksen, Erling Gulbrandsen, Nanette Nielsen, Anne Eline Riisnæs og Åshild Watne